



Антон Павлович Чехов
Вълнение на умовете

Из летописа на един град

Земята представляваше пъкъл. Следобедното слънце печеше с такова усърдие, че дори Реомюр, който висеше в кабинета на акцизния, се обърка: стигна до 35,8° и нерешително спря... От хората се лееше пот като от измъчени коне и така си и засъхваше върху тях: мързеше ги да я изтриват.

По главния пазарен площад с къщи с плътно затворени капаци вървяха двама души: касиерът Почешихин и ходатаят (той е и отдавнашен кореспондент на „Син отечества“) Оптимов. И двамата вървяха и по случай горещината мълчаха. На Оптимов се искаше да осъди управата за праха и нечистотията на пазарния площад, но като знаеше миролюбиви нрав и умереното направление на спътника си, мълчеше.

По средата на площада Почешихин изведнъж се спря и почна да гледа към небето.

– Какво гледате, Евпъл Серапионич?

– Скорци прелетяха. Гледам къде ще кацнат. Цял облак! Ако, да речем, гръмнеш с пушка и ако после ги събереш... и ако... В градината на отца протойерея кацнаха!

– Ни най-малко, Евпъл Серапионич. Не у отца протойерея, а у отца дякона Вратоадов. Ако гръмнеш оттука, нищо няма да убиеш. Сачмите са дребни и докато долетят, ще отслабнат. Па и поразмислете си, защо да се убиват? Птицата за ягодите е вредна, това е вярно, но все пак е твар, живо нещо. Скорецът, да речем, пее... А за какво пее той, пита се. За хвала пее. Всичко живо да хвали господа. Ох, не! Струва ми се, у отца протойерея кацнаха! Край беседващите безшумно минаха три стари богомолки с торби и обути с цървули. Като погледнаха въпросително Почешихин и Оптимов, които, кой знае защо, се вглеждаха в къщата на отца протойерея, те отминаха тихо, но като се отдалечиха малко, спряха се и още веднъж погледнаха приятелите, а после и те почнаха да гледат към къщата на отца протойерея.

– Да, вие казахте истината, у отца протойерея кацнаха – продължи Оптимов. – Неговата вишня сега е узряла и ей ги полетели да кълат.

Из протопоповата портичка излезе самият отец протойерей Восмистишиев и с него псалтът Евстигней. Като видя насоченото към него внимание и без да разбира какво така гледат хората, той се спря и заедно с псалта почна също да гледа нагоре, за да разбере.

– Отец Паисий навярно на треба отива – каза Почешихин. – Бог да

му помага!

В пространството между приятелите и отца протоерея минаха току-що изкърпалите се в реката фабрични работници на търговеца Пуров. Като видяха отца Паисия, който беше напрегнал вниманието си към небесната вис, и богомолките, които стояха неподвижно и също гледаха нагоре, те се спряха и почнаха да гледат по същата посока. Същото направи и момченцето, което водеше слепия просяк, и селянинът, който носеше, за да го хвърли на площада, каче с развалена селда.

– Трябва да се предполага, че се е случило нещо – каза Почешихин. – Дали не е пожар? Но не, не се вижда дим! Ей, Кузма! – извика той на спрелия се селянин. – Какво има там?

Селянинът отвърна нещо, но Почешихин и Оптимов нищо не чува. Пред дюкяните отвред се показаха сънливи продавачи. Бояджиите, които мажеха брашнарския магазин на търговеца Фертикулин, оставиха стълбите си и се присъединиха към работниците. Пожарникарят, който с боси крака описваше кръгове върху пожарната кула, се спря и като погледа малко, слезе долу. Кулата осиротя. Това се стори подозрително.

– Дали няма пожар някъде? Ама не се блъскайте! Мръсен дявол!

– Къде виждате пожар! Какъв пожар? Господа, разотивайте се! Молим ви най-човешки!

– Сигурно вътре се е запалило!

– Човешки моли, а сам блъска с ръце. Не махайте с ръце! Макар и да сте господин началник, но нямате никакво пълно право да давате воля на ръцете си!

– По мазола ме настъпи! Да те смачкат дано!

– Кого смачкаха? Момчета, човек смачкаха!

– Защо е тази тълпа? Какво има?

– Човек смачкаха, ваше висблаордие!

– Къде? Рразотивайте се! Господа, моля ви най-човешки! Най-човешки те молят, дръвнико!

– Селяните блъскай, но благородните не смей да пипаш! Не се докосвай!

– Та хора ли са това? Разбират ли те, дяволите проклети, от блага дума? Сидоров, я избягай да доведеш Аким Данилич! По-бързо! Господа, лошо ви чака! Ще дойде Аким Данилич и ще си изпатите. И ти ли си тука, Парфьон?! И отгоре на това и слепец, свят човек! Нищо не вижда, а и той тука, където и всички, не се подчинява! Смирнов, запиши Парфьон!

– Слушам! И Пуровите ли ще заповядате да запиша? Ей този на, с

подутата буза – той е от Пуровите!

– Пуровите не записвай засега... Пуров утре има имен ден!

Скорците се дигнаха на тъмен облак над градината на отца прото-йерея, но Почешихин и Оптимов вече не ги виждаха; те стояха и все гледаха нагоре, мъчеха се да разберат защо се е събрала такава тълпа и накъде гледа тя. Показа се Аким Данилич. Като дъвчеше нещо и си изт-риваше устните, той изрева и се връза в тълпата:

– Пожарникарите, пригответи се! Рразотивайте се! Господин Опти-мов, разотивайте се, че ще го загазите! Вместо да пишете из вестниците разни критики срещу порядъчните хора, по-добре е сам да се стараете да се държите по-съществено! На добро вестниците няма да ви научат!

– Моля не засягайте печата! – пламна Оптимов. – Аз съм литератор и няма да ви позволя да засягате печата, макар по граждански дълг да ви почитам като баща и благодетел!

– Пожарникарите, лискай!

– Вода няма, ваше високоблагородие!

– Не рразговаряй! Отивайте за вода! Живооо!

– Няма с какво да отидем, ваше високоблагородие. Майорът отиде с пожарникарските коне да изпраща леля си!

– Разотивайте се! Отстъпвай назад, дяволи те взели... Получи ли си го? Я го запиши, дявола!

– Молива съм си загубил, ваше високоблагородие! Тълпата все пове-че и повече се увеличаваше... Бог знае до какви размери би порасла, ако в кръчмата на Грешкин не бяха намислили да изпитат получения тия дни от Москва орган. Като чу „Стрелочка“, тълпата ахна и се юрна към кръчмата. И никой не узна за какво се беше събрал тоя народ, а Опти-мов и Почешихин бяха вече забравили за скорците, истинските винов-ници за произшествието. След един час градът бе вече неподвижен и тих, и виждаше се само един-единствен човек – това беше пожарника-рят, който ходеше по кулата...

Същия ден вечерта Аким Данилич седеше в бакалницата на Ферти-кулин, пиеше лимонада-газбос с коняк и пишеше: „Освен официалното съобщение смея да добавя, ваше-ство, и от себе си известна прибавка. Бащице наш и благодетелю! Именно само с молитвите на вашата добро-детелна съпруга, живееща в досторадушната вила близо до нашия град, работата не дойде до крайни предели! Толкова понесох аз през този ден, че не мога го и описа. Разпоредителността на Крушенски и на майора от пожарната Портупеев не намират подходящо название. Гордея се с тези достойни слуги на отечеството! А пък аз направих всичко, което може

да направи един слаб човек, който освен доброто на ближния нищо друго не желае, и сега, седейки сред домашното свое огнище, благодаря със сълзи на Оня, който не допусна да стане кръвопролитие. Виновните, поради липса на улики, седят за сега затворени, но мисля след една седмица да ги пусна. Нарушиха заповедта от невежество!“

1884

КРАЙ

© Христо Радевски, превод от руски

Антон Павлович Чехов
, 1884

Източник: <http://bezmonitor.com>

Сканиране: Тони

Антон П. Чехов, Разкази 1880–1886, Народна култура 1969

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1983>]